

Läraren Anders August Västerlund, Mattsdal

Källa: Ur Nils Erikssons bok Vilhelmina Kommuns Skolhistoria.

Anders August Västerlund och Per Olov Hansson är de lärare, som tjänstgjort längst inom Dikanäs kapellag.

Västerlund är född i Mattsdal den 17 aug. 1883. Föräldrarna var nybyggaren Anders Gustaf Västerlund och hans hustru Susanna Erika Matsdotter. Som vanligt i nybyggerhemmen i fjälltrakterna fick han mycket tidigt delta i alla arbeten. Under vintern var det ripfångst och vedhugning och under sommaren till en början ”getning” (vallning av kor och får) sedan slätterarbete.

Vid sju års ålder fick han börja skolan hos Dikanäs kapellags ende lärare. Per Olov Hansson. Skolterminerna var de första åren endast 12 veckor. När han slutade skolan hade han gått endast 400 dagar. På den tiden var de viktigaste skolämnena katekesen och bibliska historien samt psalmverser. Allt skulle man kunna utantill, som ”ett rinnande vatten”

Under hela senare delen av 1800- talet och början av 1900-talet var det ont om lärare i Vilhelmina. Pastor Dahlstedt värvade flera ungdomar till seminarierna, främst då till småskollärarseminariet i Lycksele. Han hade också förmått socknen att lämna lån till dem, som gick genom seminariet under förbehåll, att de efter examen förband sig att tjänstgöra inom socknen.

Den 20-årige ynglingen Anders August Västerlund var en av de ungdomar, som år 1903 vandrade till Lycksele för att söka in vid seminariet där. Han tillhör de, som blev intagna och avlade examen 1905.

Han återvände då till Dikanäs och skulle tjänstgöra i Kittelfjäll och Mattsdal. Han berättade följande om sina lärarår.

”Första terminen efter examen hade jag skola i Kittelfjäll. Skolsalen utgjordes av ett vindsrum med en golvyta av 6 x 5,4 m. Mycket lågt i taket var det. Rummet utgjorde också min bostad. Ett senare läsår hade jag samma rum som lärosal, men då fick jag som bostad kammare i samma byggnad. Några år därefter fick jag hålla skola i en gammal byggnad, som farfar byggt upp på 1860-talet. I köskammaren fick jag bo. Barnen fick sitta i långbänkar och själv fick jag sitta på den låda, där skolböckerna förvarades.

I Mattsdal hade jag första skola i en bagarstuga och sedan i ett vindsrum till 1910, då jag fick ta det nyuppförda skolhuset i bruk.

När jag flyttade från Kittelfjäll vid höstterminens slut, bar Kittelfjällsborna skolmaterielen till Klitvallens lappläger och därifrån fraktades de av Mattsdalsborna ner till byn.

År 1911 sökte jag transport till en annan skolrote inom distriktet. Då fick jag en skola, där jag fick flytta mellan tre ställen under året, nämligen Västanbäck, Iliden och Långstrand. I denna skolrote tjänstgjorde jag till vårterminens slut 1917. Där utgjordes skollokalerna av bagarstugor och kök. Som bostad fick jag en kammare med öppen spis. I en kammare var det så kallt att vid sträng kyla frös vattenhinken, så jag fick slå hål på isen med vattenskopan då jag på morgonen skulle koka mitt morgonkaffe.

Höstterminen 1917 anställdes jag åter i skolroten Mattsdal – Kittelfjäll. Till 1927 höll jag skola i dessa två byar. Men när det 1927 blev heltidsläsning i båda dessa byar, stannade jag kvar i min hemby och tjänstgjorde till 1944, då jag pensionerades. Jag hade då tjänstgjort i 39 år som lärare och alla dessa år inom Vilhelmina kommun.

I februari 1931 hände en stor olycka i Mattsdal. Då nedbrann nämligen skolhuset med alla

inventarier. Jag hade emellertid byggt mig en rätt stor och rymlig mangårdsbyggnad i Mattsdal. Det blev räddningen för skolan. Största rummet i min byggnad hyrde jag nu till skolsal. Där höll jag skola, till jag pensionerades.”

Midsommaren 1920 gifte sig Anders August Västerlund med Anna Aqvelina Vesterlund, född i Dikanäs 1891 och dotter till Per Johan Vesterlund och hans hustru Anna. Fru Aqvelina (Lina) Västerlund avled år 1968.

Makarna Västerlund hade fyra barn, tre söner, Esten, Gösta och Rune, samt en dotter, Elsa.

A. A Västerlund har haft en mängd förtroendeuppdrag, bland vilka kan nämnas: Ledamot av kyrkofullmäktige och kyrkoråd i många år, ordförande och kassör för Vilhelmina övre sockenallmänning 1922-1930, stämmingsman, ledamot av styrelsen för Dikanäs jordbrukskassa, ledamot i styrelsen för Diknäsortens mejeriförening, ledamot i styrelsen för lapska ålderdomshemmet i Dikanäs samt ledamot i styrelsen för Dikanäs församlingshem.